

Luostarielämä on ristin kantamista

Metropolitan Hierotheos of Nafpaktos, *Orthodox Monasticism as the Way of Prophets, Apostles and Martyrs*. Levidia: Birth of Theotokos Monastery 2011, 508 s.

Luostarielämä on Kristuksen käskyjä noudattava, evankeliumin mukainen ja katumuksellinen elämänmuoto. Korkeasti Pyhitetyn metropoliitta Hieroteoksen (s. 1945) mukaan elämä luostarissa merkitsee kristillistä elämää: profeettojen, apostolien ja marttyyrien elämäntapaa.

Kirjoittajan mukaan luostarielämä osoittaa, että ortodoksinen kirkko on olemukseltaan askeettinen. Luostarikilvoitus julistaa kilvoittelijan puhdistumista synnistä. Munkki tai nunna harjoittaa askeesia saavuttaakseen jumaloitumisen ja kokeakseen Vapahtajan ristin mysteerion. Kristus kukisti suuressa rakkaudessaan ristillä kuoleman, saatanan ja synnin. Luostarikilvoittelijan osallistuminen jumaloitumiseen on ristin salaisuuden persoonallista kokemista. Kristus toistaa voittonsa kuolemasta, sielun vihollisesta ja synnistä jokaisessa kilvoittelijassa, joka toivoo häneltä yhteistoimintaa tähän taisteluun. Ristin kokeminen merkitsee osallistumista puhdistavaan, valistavaan ja jumaloittavaan Jumalan luomattomaan energiaan.

Metropoliitta Hieroteoksen mukaan ortodoksinen luostarielämä takaa kilvoittelijoille empiirisen tiedon Jumalasta: Jumalan tuntemisen ja parantumisen Kristuksessa. Askeesi liittyy läheisesti himojen hoitamiseen ja hyveiden vastaanottamiseen. Luostarielämän ihanteen kautta käy selväksi, että kirkko on *hengellinen sairaala*. Ortodoksinen askeesi parantaa kirkon jäseniä synnin sairauksista. Jos kirkkoa tarkastellaan ilman luostarielämää ja sen mukaista parantumista sielun himoista, tarkastelun kohteena on maallistunut kirkko.

Luostarikutsumuksen valinnut ihminen harjoittaa rukouselämää, jossa tulee ilmaistuksi ihmisen rakkaus Jumalaa ja lähimmäisiä kohtaan. Puhtaan rukouksen hedelmänä on elämän yksinkertaisuus, rakkaus, nöyryys, kestävyys ja viattomuus. Luostarirukous yhdistyy erottamattomasti *hesykasmiin*, pyhän hiljaisuuden teologiaan. Pyhien isien mukaan pyhä hiljaisuus tarkoittaa aistien, ajatusten ja sydämen hiljaisuutta sekä ruumiin ja sielun rauhaa. Metropoliitta Hieroteoksen mukaan hesykastisessa elämässä on kyse Jumalan tuntemisen terapeuttisesta metodista. Se eroaa läntisten uskonnollisten ryhmien skolastisesta ja moralistisesta opetuksesta.

Munkki tai nunna aloittaa luostarielämän luopumalla maailmasta ja kasvattamalla itsessään Jumalan mielen mukaista nöyryyttä. Ne ovat ensimmäinen ehto luostarielämän onnistumiselle. Ortodoksinen luostarielämä merkitsee ristin kantamista. Luostariasukas kieltää elämässään aineelliset hyvyydet ja maailmallisuuden. Hän ei ainoastaan luovu kaikesta vihkimystä edeltävästä aineellisyydestä, vaan elää vihkimyksen jälkeenkin omistamattomana elämää. Maailmasta vetäytyminen merkitsee luopumista kaikesta aineellisesta, omista tottumuksista, mielipiteistä ja ihmissuhteista. Se tarkoittaa myös oman tahdon ja ruumiin kieltämistä.

Nöyryys on maailmasta luopumisen jälkeen luostarikilvoittelijan seuraava hyve. Pyhä apostoli Paavali kirjoittaa: ”Olkaa johtajillenne kuuliaiset, totelkaa heitä. He valvovat öitä teidän vuoksenne, koska joutuvat keran tekemään teistä jokaisesta tiliä.” (Hepr. 13:17). Nöyryyden päämäärä on pelastus eli vapautuminen omasta tahdosta ja Jumalan tahdon toteuttaminen elämässä.

Luostarielämä vääristyy hirvittäväksi mielivallaksi, jos luostarin johtaja nöyryyttää muita munkkeja – tai hiippakunnan piispa alaisuudessaan olevia igumeneja ja munkkeja. Pyhittäjä Markus Askeetti (k. 436) vertaa aviorikoksen tekijään piispaa tai igumenia, joka ei osoita tehtävässään nöyryyttä, vaan toteuttaa omaa langennutta tahtoaan.

Luostarikilvoittelu merkitsee Jumalan rakkauden elämistä todeksi. Olennaista kilvoittelijan elämässä on *sydämen puhtaus*. Se tarkoittaa ajatusten ja mielen puhtautta. Munkin tai nunnan nöyryys ja köyhyys perustuvat evankeliumiin. Jumala antoi esimerkin nöyryydestä ja köyhyydestä Kristuksen ihmiseksi syntymisessä. Siinä näkyy Jumalan suunnaton rakkaus ihmistä kohtaan.

Pyhittäjä Simeon Uusteologi (k. 1022) ylistää munkkia, joka luopuu maailmasta ja ottaa luostarin taivaallisen pelastuksen turvapaikakseen. Munkki heittää sielustaan pois lihallisen tavan ajatella ja pukeutuu Pyhän Hengen kirkkaaseen pukuun. Hänen on elettävä langenneessa maailmassa mitään omistamattomana ja muukalaisena omalle tahdolleen. Nämä asiat tuntuvat vierailta ajassamme, jolloin munkit ja munkkipapiston edustajat, erityisesti piispat elävät ylellisesti.

Metropoliitta Eustatios Tessalonikilainen (k. 1195) viittaa aikansa munkkeihin, jotka eivät eläneet ylevän luostarikutsumuksensa mukaisesti. Nämä langenneet munkit omistautuivat maalliselle kaupalle ja liiketoiminnalle. He käyttivät hyväkseen munkkeutta lisätäkseen varallisuut-

taan myymällä viljaa, viiniä ja kaikkea mahdollista. Pyhä Eustatios kutsuu heitä ironisesti pyhiksi raharuhtinaiksi, liikemiehiksi ja kauppiaiksi. He olivat suureen skeemaan vihittyjen munkkien irvikuvia.

Metropoliitta Hieroteoksen teos on ajankohtainen. Omana aikanamme on hengellisen uskottavuuden kannalta keskeistä kantaa huolta siitä, miten paikallisessa kirkossa ymmärretään ortodoksinen luostarielämä. Metropoliitta Hieroteos kysyy aiheellisesti, mihin luostarielämä perustuu, jos siitä puuttuu hesykastisen rukouksen, nöyryyden ja lähimmäisen palvelemisen terapeutin maailma. Jos itseään ortodoksisena pitävä luostariyhdistys ei ole ihmisiä parantavia hengellinen sairaala, se sairastuttaa ihmisiä hengellisesti ja epäonnistuu perinpohjaisesti ortodoksinen luostarielämän toteuttamisessa.

Ortodoksista luostarielämää kutsutaan bysanttilaisessa perinteessä ”yleväksi kutsumukseksi” ja ”enkelielämäksi”. Se kutsuu miehiä ja naisia pyhään elämään, joka johtaa iankaikkiseen elämään. Luostariasukkaan kutsumuksena on elää enkelien tavoin sielun ja ruumiin puhtaudessa ja jatkuvassa rukouksessa. Hän ei etsi elämässään maallisia iloja, nautintoja tai maallista seuraa. Vanhan sanonnan ”lääkäri, paranna itsesi” mukaisesti hän huolehtii pelastuksestaan.

Ortodoksinen luostarielämä tarjoaa luostarikilvoittelijalle empirisen tiedon Jumalasta ja ortodoksinen psykoterapeuttisen metodin ihmisen parantumisesta ja Jumalan tuntemisen kokemuksesta. Siksi luostarielämällä on ollut merkittävä tehtävä ortodoksinen opin muotoutumisessa ja eteenpäin viemisessä. Ortodoksinen kirkon opillinen tietoisuus yhdistyy läheisesti kirkon askeettiseen elämään.

Jarmo Hakkarainen